

ЩОДО ФОРМУВАННЯ *SOFT SKILLS* ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПР18

Формування *soft skills* – один із пріоритетних напрямків підготовки здобувачів за ОП «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Для набуття цих навичок використовується широкий спектр підходів та методів, серед яких пріоритетними є активні та інтерактивні методи навчання: візуалізовані лекції, тематичні дискусії, ділові бесіди і рольові ігри, дискусії, аналіз та моделювання конкретних ситуацій, виконання завдань проблемно-пошукового характеру тощо. При цьому широко застосовуються групові форми роботи, а також здійснюється використання сучасних гаджетів та ІТ-технологій (програм KAHOOT, GOOGLE CLASSROOM та ін.) і приладово-лабораторної бази кафедри екології та ботаніки.

Досягнення ПР18 (Поєднувати навички самостійної та командної роботи за для отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень) при вивченні дисциплін «Загальна екологія» та «Гідрологія» відбувається при викладенні лекційного матеріалу (елементи дискусії, акценти на мотивацію), проте основна частина навичок формується на лабораторно-практичних заняттях.

Наприклад, із дисципліни «Загальна екологія» візьмемо заняття №5 (осінній семестр) «Дослідження залежностей між типами біоценозів та екологічними факторами». При виконанні завдання, передбаченого темою, а саме: оцінити вплив певного абіотичного фактору (світло, температура, вологість, рН) на початкові етапи вегетації рослин, студенти діляться на групи (команди), формуючи їх за власним бажанням (як правило, таких груп 3-5). Викладач пропонує поділити між членами групи окремі види роботи при закладенні експерименту (підрахунок насіння, підготовка етикеток, фотозйомка тощо). Студенти на цьому етапі працюють в команді, але кожний виконує свою особисту частину роботи.

Продовження такого виду роботи (і подальшого формування *soft skills*) відбувається при аналізі результатів експерименту: одні члени команди підраховують кількість проростків, інші проводять їх вимірювання та

зважування, треті занотують результати й проводять їх обчислення. Кінцевий результат експерименту залежить від дії кожного з членів команди. Остаточна оцінка роботи команди та кожного з її членів здійснюється під час представлення результатів перед аудиторією, яку складають інші команди (вся група).

Кожна команда готує загальну презентацію, проте окремі її частини (складові) представляє тільки один із студентів. Таким чином, в презентації задіяний кожний. Наприклад, 1-й доповідач презентує загальну характеристику абіотичного фактора, 2-й – особливості проведення експерименту, 3-й - отримані результати та їх аналіз тощо.

Для дисципліні «Гідрологія» за прикладом може бути заняття, яке проводиться у рамках теми «Значення води для життя» та «Фізико-хімічні властивості води», метою якого було визначення добової потреби у воді для людини. Заняття проходило наступним чином:

Студенти були поділені на дві робочі групи за ознакою статі, відповідно була група «Хлопці» та «Дівчата», обирали спікера від кожної групи, який мав представляти результати досліджень. На наступному етапі студенти визначали кожен власну добову потребу у воді, враховуючі вагу і спосіб життя та інші індивідуальні параметри. На наступному етапі студенти зводили дані в одну табличку в межах кожної групи, визначали середні норми потреби у воді окремо для хлопців та дівчат, робили висновки, співставлення, порівняння, прописували рекомендації щодо забезпечення добової норми води для відповідної статево-вікової категорії населення. Останній етап – проводилась презентація та підсумкове обговорення отриманих результатів.

На етапі обговорення виконаних завдань за обома дисциплінами звертається увага на не тільки на правильність викладення матеріалу і його відповідність поставленому завданню, але й на такі якості, як: впевненість в собі, ораторську майстерність, вміння викликати симпатію, здатність розповісти про свої досягнення і успіхи, представити та пояснити причинно-наслідкові зв'язки.

На завершальному етапі студентам пропонується здійснити порівняльну оцінку представленої роботи студентам інших команд (груп). В процесі дискусії студенти вчаться правильно ставити запитання та формулювати відповіді, давати об'єктивну оцінку роботі своїх одногрупників.

Досвід показує, що при виконанні таких лабораторних робіт у кожній команді розподіляються «ролі»: виявляється лідер та провідні виконавці. Разом з тим у здобувачів формується розуміння того, що відповідальне виконання кожним із них поставлених завдань стає запорукою досягнення результату (у т.ч. набуття лідерства) усією командою, а також основою для отримання об'єктивних та точних результатів, і на їхній основі формулювання логічних висновків, пропозицій, впровадження яких не нанесе шкоди біоті, довкіллю та суспільству.